

Forslag A 1972/UHN
Behandles af Udvalget for et Holdbart Norden

Betænkning over medlemsforslag om eksport af spildevand i Norden (A 1972/UHN)

Udvalget for et Holdbart Norden foreslår, at Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

- at etablere mekanismer til at overvåge behandlingen af farlige afførsendelser, herunder spildevand, af de modtagende lande for at sikre, at affaldet håndteres miljømæssigt forsvarligt
- at udforske mulighederne for fælles nordiske initiativer eller programmer til at forbedre overvågning og kontrol af eksporten af farligt affald og spildevand
- at afsætte ressourcer til forskning og udvikling med det formål at udforske innovative teknologier og bæredygtige metoder til behandling og håndtering af farligt affald og kemikalieholdigt spildevand med minimal miljøpåvirkning

Desuden foreslår Udvalget for et Holdbart Norden, at Nordisk råd rekommanderer Nordiske regeringer

- at overveje muligheden for at indføre strengere nationale regler for eksport af farligt affald ud over kravene i Baselkonventionen for at forbedre beskyttelsen af miljøet og folkesundheden
- at fremme og koordinere bedste praksis vedrørende eksport af farligt affald og spildevand og arbejde sammen om at forbedre miljøbeskyttelsen på tværs af grænserne
- at prioritere beskyttelsen af marine økosystemer ved at forbedre reguleringer og tilsyn med faciliteter, der modtager farligt affald og kemikalieholdigt spildevand, såsom den danske industriaffaldsvirksomhed, RGS Nordic

Baggrund

Baselkonventionen er en international miljøaftale, der blev vedtaget i 1989 for at regulere og kontrollere bevægelsen af farligt affald på tværs af landegrænser. Konventionen blev oprettet for at beskytte menneskers sundhed og miljøet ved at forhindre ulovlig dumping eller bortskaffelse af farligt affald i andre lande. Et vigtigt aspekt af Baselkonventionen er dens fokus på at regulere eksporten af farligt affald, herunder spildevand.

Spildevand er en væsentlig kilde til farligt affald, der kan forårsage alvorlig forurening, hvis det ikke håndteres korrekt. Baselkonventionen kræver, at lande, der eksporterer farligt affald, herunder spildevand, skal opfylde visse krav for at sikre, at affaldet behandles, opbevares og transporteres sikkert. Dette omfatter krav om at indhente tilladelser, underrette importlandet om forsendelsen og sørge for, at affaldet behandles på en miljømæssigt forsvarlig måde.

Desuden opfordrer Baselkonventionen til at minimere generationen af farligt affald ved at fremme affaldsforebyggelse og genanvendelse. Dette er en vigtig del af konventionens mål for at beskytte miljøet og sundheden.

Alle de nordiske lande er medlemmer af Baselkonventionen og har forpligtet sig til at overholde dens bestemmelser vedrørende eksport af farligt affald, herunder spildevand. Dette indebærer strenge reguleringer og kontrolforanstaltninger for at sikre, at farligt affald ikke forårsager skade på miljøet i importlandene.

Men selv med FN-konventioner, naturbeskyttelseslove og skærpede EU-udledningskrav har et renseanlæg ved Stignæs, syd for Skælskør, i årevis modtaget og udledt millioner af liter forurenede kemikalieholdigt spildevand fra blandt andet Norge i havet ved Agersø Sund. Dette kontroversielle scenario afslører udfordringerne ved håndtering af miljøskadelige oliespildevand, hvor Norges egne miljømyndigheder i årtier har kæmpet med affaldet fra olieindustrien. Samtidig er den danske industriaffaldsvirksomhed, RGS Nordic, villig til at modtage spildevandet mod betaling. Men konsekvenserne for havmiljøet er påtrængende, og undersøgelser viser, at udledningen overskrider miljøstandarder med markante overskridelser af skadelige stoffer som PFOS, tungmetaller som kviksølv og nikkel samt sundhedsskadelige kemikalier som barium og tjærestoffer. På trods af bekymrende resultater blev der i 2022 udarbejdet et udkast til en ny miljøgodkendelse, som indikerer, at 17 ud af 24 miljøskadelige stoffer, som RGS Nordics anlæg behandler, overskrider Miljøstyrelsens grænseværdier, før de udledes i Agersø Sund.

Miljøministeriet påpeger selv i et internt notat, at hvis kommunerne følger Miljøstyrelsens vejledning på området, så er der en betydelig risiko for, at de godkender en ulovlig udledning af spildevand. Dokumenterne viser samtidig også, at Miljøstyrelsen har tilladt import af det miljøfarlige vand fra den norske olieindustri på trods af flere advarsler fra Kammeradvokaten. Dette rejser spørgsmålet om, hvorvidt hele arrangementet overholder gældende lovgivning.

I denne sammenhæng er det afgørende, at de nordiske lande tager ansvar for deres rolle i eksporten af farligt affald og spildevand og arbejder tæt sammen for at sikre, at

overholdelsen af internationale miljøkonventioner som Baselkonventionen prioriteres og at miljømæssige standarder respekteres. Samarbejde mellem de nordiske lande er afgørende for at håndtere disse udfordringer effektivt og beskytte vores fælles natur og miljø.

Udvalgets synspunkter

Udvalget noterer med stor bekymring at der findes eksempler eksport og import af farligt affald, herunder spildevand hvor hverken eksportører og importører sikre miljømæssig forsvarlig håndtering af affaldet på en måde der forhindrer at miljøfarlige stoffer udledes til havet. Når spildevandet, der udledes til havmiljøet, tillades at have koncentrationer af miljøfarlige stoffer over de tilladte grænseværdier, kan det have skadelige konsekvenser for dyr og mennesker. Når først miljøfarlige stoffer er udledt til havet, er det ekstremt svært – hvis ikke umuligt – at fjerne dem igen.

Udvalget henviser til et tidligere fremsat forslag om genanvendelsesstrategi (A 1758/Holdbart) der blandt andet rekommanderer *at affaldseksport kun må foregå til virksomheder, der kan dokumentere genanvendelse eller miljømæssigt forsvarlig bortskaffelse af affaldet og at Nordisk Ministerråd udarbejder et forslag til en samlet fælles genanvendelsesstrategi for alle affaldstyper.*

Af svaret fra ministerrådet på rekommandationen (rek. 3/2020) henvises der til at grænseoverskridende transport af affald reguleres efter EF-forordning (1013/2006), der er baseret på Baselkonventionen og OECD-aftalen om affaldstransport. Ifølge forordningen om overførsel af affald må der kun ske grænseoverskridende overførsel af affald, hvis affaldet bliver behandlet miljømæssigt forsvarligt.

Udvalget finder det derfor bekymrende at der forsat findes eksempler på at affald ikke eksporteres og ikke håndteres på miljømæssig forsvarlig vis og rekommanderer Nordisk ministerråd og de nordiske regeringer at se nærmere på sagen på forskellig vis. Samtidig understreger udvalget at en skærpelse ikke må føre til yderligere grænsehindre mellem de nordiske lande.

Stockholm, den 6. februar 2024

Tove Elise Madland (A)

Johan Andersson (S)

Malin Larsson (S)

Åsa Karlsson (S)

Ola Elvestuen (V)

Anna Falkenberg (sb)

Emma Berginger (MP)

Krista Mikkonen (gröna)

Heikki Autto (saml)

Teitur Björn Einarsson (Sj.)

Mariane Paviasen (IA)

Lotta Johnsson Fornarve (L)

Anna-Lena Hedberg (SD)

Staffan Eklöf (SD)

